

Карел Чапек

Ромео и Жулиета

Младият английски аристократ Оливер Мендевил, който беше в Италия на специализация, получи вест във Флоренция, че баща му, сър Уилям, е напуснал този свят. С тежко сърце и обилни сълзи сър Оливер се сбогува със синьорина Мадалена, като ѝ се закле, че ще се върне колкото се може по-скоро, и заедно със своя слуга потегли към Генуа.

На третия ден те бяха изненадани от силен дъжд тъкмо когато влизаха в някакво селище. Сър Оливер се спря с коня си под един стар бряст.

– Паоло – каза той на слугата си, – виж дали няма някакво *albergo*¹, където да изчакаме, докато премине дъждът.

– Колкото се отнася до слугата и конете – обади се някакъв глас над главата му, – алберго има ей там зад ъгъла; но вие, кавалиеро, ще окажете голяма чест на моя дом, ако се подслоните под скромния му покрив.

Сър Оливер свали широкополата си шапка и се обърна към прозореца, откъдето към него се беше ухилил един стар отец.

– *Vossignoria reverendissima*² – почтително каза той, – вие проявявате извънредна любезност към един чужденец, който напуска прекрасната ви страна, обременен с благодарност за всичко хубаво, с което така разточително е бил отрупван.

– *Bene*³, мили ми синко – каза свещеникът, – но ако продължите да говорите още малко, ще се измокрите съвсем. Бъдете така любезен и слезте от тая кобила, но малко по-живичко, че дъждът е проливен.

Когато *molto reverendo* *parosco*⁴ излезе да го посрещне на коридора, сър Оливер остана учуден: толкова дребен свещеник той не беше виждал досега; като му се покланяше, той беше принуден да се наведе толкова ниско, че кръвта нахлу в главата му.

– Оставете това – каза свещеникът. – Аз съм само един обикновен францисканец, кавалиере. Наричат ме падре Иполито. Ей, Мариета, донеси салам и вино. Отгук, господине, тук е безобразно тъмно. Вие сте инглезе, нали? Ето, от времето, когато вие, англичаните, се отделихте от римската църква, Италия гъмжи от англичани. Разбирам, синьор. Трябва да ви е мъчно за нея. Гледай, Мариета, този господин е инглезе. Бедният толкова млад, а вече англичанин! Отрежете си от салама, кавалиере, истински веронски е. Аз ви казвам, за виното по-добро мезе от веронския салам няма, имат много здраве болонците с тяхната мортадела. Дръжете

1. *albergo* (итал.) – странноприемница, хан, кръчма,

2. *vossignoria reverendissima* (итал.) – ваше преподобие.

3. *bene* (итал.) – добре.

4. *molto reverendo parosco* (итал.) – достопочтен пастир.

винаги на веронския салам и на солените бадеми, мили ми синко. Не сте ходили във Верона? Жалко. Там е роден божественият Веронезе⁵, синьор. Имайте предвид, че и аз съм от Верона. Прочут град, господине. Наричат го града на скалигерите⁶. Хареса ли ви винцето?

– Gracias⁷, padre – измънка сър Оливер. – У нас, в Англия, Верона се нарича градът на Жулиета⁸.

– Я гледай ти – учуди се падре Иполито. – Че защо така? Досега не съм чувал там да е имало някаква княгиня Жулиета. Вярно, има вече четиридесет години, откакто не съм ходил – коя Жулиета може да бъде това?

– Жулиета Капулети – обясни сър Оливер. – Знаете ли, у нас има една такава пиеса... от някой си Шекспир. Много хубава пиеса. Знаете ли я, падре?

– Не, но почакайте, Жулиета Капулети, Жулиета Капулети – бърбеше падре Иполито. – Аз би трябвало да я зная. Аз съм ходил у Капулети с падре Лоренцо.

– Вие сте познавали монаха Лоренцо? – възкликна сър Оливер.

– Как да не съм го познавал? Аз, господине, съм му прислужвал като министрант. Слушайте, да не би това да е оная Жулиета, която се омъжи за граф Парис? Нея я знам. Много набожна и изобщо знаменита госпожа беше тая графиня Жулиета. Капулети тя беше по баща, от ония Капулети, дето въртяха търговия с кадифе.

– Не може да бъде същата – заяви сър Оливер. – Капулети, за която ви говоря, е умряла съвсем млада, и то по най-трогателния начин, който бихте могли да си представите.

– Аха – каза молто реверендо, – в такъв случай не е тя. Жулиета, която познавах, се омъжи за граф Парис и му роди осем деца. Образцова и много почитана съпруга, млади господине, дано Бог ви даде такава. Вярно, говореха, че преди това си била загубила ума по някакъв млад старулоне⁹... Ех, синьоре, за кого не се говори по нещо? Младостта, нали

5. БОЖЕСТВЕНИЯТ ВЕРОНЕЗЕ – Паоло Веронезе, всъщност Паоло Калиари (1528–1588), родом от Верона, италиански художник, класик на декоративизма. Неговите фрески с религиозна, историческа и военна тематика украсяват много от домовете и дворците във Венеция и други италиански градове.

6. ВЕРОНА – ГРАДЪТ НА СКАЛИГЕРИТЕ – един от най-старите градове във Венецианската област по двата бряга на р. Адидже, в който от 1260 до 1397 г. е управлявал италианският род дела Скала, Скалигери.

7. gracias (итал.) – благодаря.

8. ЖУЛИЕТА КАПУЛЕТИ – героиня от трагедията на Шекспир „Ромео и Жулиета“. ЛОРЕНЦО И ПАРИС са персонажи от същата трагедия.

знаем, е неразумна и луда. Бъдете доволен, кавалиеро, че сте млад. Между инглезите има ли млади хора?

– Има – въздъхна сър Оливер. – Ах, отче, и нас ни изгаря пламъкът на младия Ромео.

– Ромео? – каза падре Иполито и отпи. – Трябва да го познавам. Кажете, не беше ли той оня млад sciocco¹⁰, оня перко, оня нехранимайко от семейството на Монтеките, който рани граф Парис? Говореха, че заради Жулиета. Да, точно така. Жулиета трябваше да се омъжва за граф Парис – добра партия беше този Парис, синьор, много богат и много добър млад човек, – но Ромео бил решил, че той трябва да вземе Жулиета... Такава глупост, господине – мърмореше падре. – Като че ли богатите Капулети можеха да дадат дъщеря си на някого от фалиралите Монтеки. А освен това Монтеките поддържаха Мантуа, докато Капулети бяха на страната на миланския херцог. Не, не. Аз мисля, че това assalto assassinatico¹¹ против Парис беше един обикновен политически атентат. Днес всичко е политика, мили ми синко. Разбира се, след тази разбойническа постъпка Ромео трябваше да избяга в Мантуа и вече не се върна.

– Имате грешка – не се сдържа сър Оливер. – Извинете ме, падре, но историята не е такава. Жулиета обичала Ромео, но родителите ѝ я принуждавали да се омъжи за граф Парис...

– Те много добре са знаели защо – съгласи се старият свещеник. – Ромео беше gibaldo¹² и поддържаше Мантуа.

– Но преди сватбата с Парис отец Лоренцо ѝ доставил един прах, след употребата на който тя трябвало да изпадне в мнима смърт – продължаваше сър Оливер.

– Това е лъжа – остро възрази падре Иполито. – Отец Лоренцо никога не би направил това. Но истината е, че Ромео нападна Парис на улицата и го нарани. Може да е бил пиан.

– Простете, отче, но работата е била съвсем друга – протестира сър Оливер. – Истината е, че Жулиета е била погребана. Над гроба ѝ Ромео пронизал Парис с меч си...

– Чакайте – каза свещеникът. – Преди всичко това не се случи над никакъв гроб, ами на улицата близо до паметника на Скалигерите. А освен това Ромео не го прониза, ами само го нарани в рамото. Как си я представяте тая работа вие, да не мислите, че е толкова лесно да убиете

9. scapulone (итал.) – гуляйджия.

10. sciocco (итал.) – глупак.

11. assalto assassinatico (итал.) – нападение с цел убийство.

12. gibaldo (итал.) – негодник, нехранимайко.

някаго с меч. Я опитайте вие, млади господине!

– Scusi¹³ – възрази сър Оливер, – аз видях това още на премиерата. Граф Парис наистина бе пронизан в двубоя и умря на място. Под впечатлението, че Жулиета наистина е умряла, Ромео се отрови в гробницата ѝ. Така е, падре.

– Ами – мърмореше отец Иполит. – Отровил се бил. Избяга в Мантуа, приятелю.

– Извинете, падре – настояваше Оливер, – аз със собствените си очи видях – нали седях на първия ред! В следващия миг Жулиета се събуди и като видя, че любимият ѝ Ромео е мъртъв, също взе отрова и умря.

– Какви ги приказвате – разсърди се падре Иполито. – Чудно, кой ги е съчинил тия клюки. Вярно, че Ромео избяга в Мантуа и че бедничката Жулиета от мъка направи опит да се отрови. Но то какво беше, кавалиере, детинщина; моля ви се, та тя беше едва на петнайсет години. – Аз зная това от същия оня Лоренцо, млади господине; разбира се, аз тогава бях ей такъв ragazzo¹⁴ – и добрият отец посочи една височина около лакът от земята. – Жулиета после я откараха при леля ѝ в Безенцано, за да забрави. Там я посети граф Парис, ръката му беше още в превръзка, и както става в такива случаи, от това излезе голяма любов. След три месеца се ожениха. Ессо¹⁵, синьоре, така стават тия работи в живота. Аз самият бях министрант на сватбата, с едно бяло стихарче.

Сър Оливер седеше покъртен.

– Не се сърдете, отче – каза той накрая, – но в английската пиеса това е хиляда пъти по-хубаво.

Отец Иполито изпухтя.

– По-хубаво! Не виждам какво му е хубавото, когато двама млади хора се самоубиват. Не е ли жалко, млади господине. Да ви кажа ли, много по-хубаво е, че Жулиета се омъжи и роди осем деца, и какви деца, майко моя: същински ангелчета.

Оливер тръскаше глава.

– Това не е то, мили ми падре; вие не знаете какво е това великата любов.

Дребният свещеник замислено примигаше.

– Голямата любов? Аз мисля, че това е, когато двама души са в състояние да се понасят цял живот... вярно и предано... Жулиета беше

13. scusi (итал.) – извинете.

14. ragazzo (итал.) – момче.

15. ecco (итал.) – ето.

рядка жена, скъпи ми господине. Тя възпита осем деца и стоя до съпруга си и му служи до самата му смърт. – Та така значи, у вас наричали Верона град на Жулиета, а? Това е много хубаво; от страна на вас, англичаните, това е много хубаво, кавалиере. Госпожа Жулиета, лека й пръст, беше наистина отлична жена.

Младият Оливер, който беше изпаднал в някаква разсеяност, се сепна:

– Ами какво стана с Ромео?

– С него ли? И аз не знам точно. Бях чувал нещо за него. – А, да, сетих се. В Мантуа той беше се влюбил в дъщерята на някакъв маркезе – но как му беше името? Монфалконе, Монтефалко, или нещо подобно беше. Е, кавалиере, това беше онова, което вие наричате велика любов! Дори беше я отвлякъл или нещо подобно – то беше някаква извънредно романтична история, но съм забравил подробностите; моля ви се, това се случува в Мантуа. Но казваха, че било някаква *passione senza esempio*¹⁶, някаква изключителна страст, господине. Така поне се говореше. Ето, синьоре, той, дъждът, спрял.

Сър Оливер стана и малко неловко се изправи в цял ръст.

– Бяхте много любезен, падре. Thank you so much¹⁷. Бих ли могъл да оставя тук нещо... за вашите бедни енориаши – смънка той, като се изчерви, и пхна под чинията няколко зекина¹⁸.

– Гледай, гледай – ужаси се падре Иполито и размахна пред него ръце – какво правите вие, толкова пари за парченце веронски салам!

– Освен това и за вашия разказ – добави веднага младият Оливер. – Той беше – а, беше твърде, твърде – не знам как да кажа. Very much, indeed¹⁹.

В прозорците светна слънце.

КРАЙ

16. *passione senza esempio* (итал.) – безподобна страст.

17. *thank you so much* (англ.) – много благодаря.

18. *zecchino* (итал.) – златна венецианска монета, цехин.

19. *very much, indeed* (англ.) – наистина, твърде много.

© 1932 Карел Чапек
© 1968 Светомир Иванчев, превод от чешки

Karel Čapek
, 1932

Сканиране, разпознаване и редакция: К. Ч.

Издание:

Карел Чапек. Книга апокрифи. Разкази
Издавателство „Народна младеж“, София, 1968
Редактор на издателството Вера Филипова
Художник Иван Кирков
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Лазар Христов
Коректор Мери Керанкова

Karel Čapek. Kniha apokryfů
Vydání 4
Československý spisovatel. Praha, 1964

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10664>]